

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-247/23 - 1

Asia C-247/23 [Deldits]¹

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

18.4.2023

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Fővárosi Törvényszék (yleinen alioikeus, Budapest, Unkari)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

29.3.2023

Valittaja:

VP

Vastapuoli:

Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (ulkomaalaisasioista
vastaava valtakunnallinen valvontaviranomainen)

Fővárosi Törvényszék

[--]

Valittaja: VP ([--] Budapest, Unkari [--])

[--]

Vastapuoli: Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság
(ulkomaalaisasioista vastaava valtakunnallinen
valvontaviranomainen) [--] Budapest (Unkari) [--]

¹ Asialle annettu nimi on fiktiivinen. Se ei vastaa kummankaan menettelyn osapuolen oikeaa nimeä.

Asian kohde: Turvapaikka-asioita koskevan rekisterin pitämiseen liittyvä hallinto-oikeudellinen oikeusriita

VÄLIPÄÄTÖS

Fővárosi Törvényszék [(ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin)] pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua [luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2016/679 (jäljempänä: yleinen tietosuoja-asetus) 16 artiklan tulkinnasta.

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. Onko yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklaa tulkittava siten, että rekisterinpitäjänä kansallisen lainsäädännön mukaan toimiva viranomaisena on velvollinen oikaisemaan henkilölle kuuluvien oikeuksien käyttämisen perusteella tämän sukupuolta koskevat rekisteriin merkityt henkilötiedot, jos nämä tiedot ovat muuttuneet sen jälkeen, kun ne on merkitty rekisteriin, eivätkä ne siten ole yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetyn täsmällisyysvaatimuksen mukaisia?
2. Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklaa tulkittava siten, että siinä edellytetään, että henkilön, joka pyytää sukupuoltaan koskevien tietojen oikaisemista, on esitettävä todisteet oikaisuvaatimuksensa tueksi?
3. Jos toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklaa tulkittava siten, että hakijan on osoitettava, että hän on käynyt läpi sukupuolenkorjauksen?

[– –]

[– –][kansallisia prosessioikeudellisia toteamuksia]

Perustelut

- 1 [Fővárosi Törvényszék (hallinto-oikeudellisia asioita käsittelevä osasto)], jonka käsiteltävänä on turvapaikka-asioita koskevan rekisterin pitämiseen liittyvä asia, pyytää SEUT 267 artiklan nojalla unionin tuomioistuimelta ([– –]) asian ratkaisun edellyttämää unionin oikeuden säännöksen tulkintaa.

Oikeudenkäynnin kohde ja asian kannalta merkitykselliset tosiseikat

- 2 Valittaja on Iranin kansalainen, ja hänelle tunnustettiin Unkarissa pakolaisasema vuonna 2014. Turvapaikkamenettelyssä hän vetosi pakolaisuutensa perusteena transseksuaalisuuteensa, ja hänen esittämässään psykiatrisissa ja gynekologisissa

todistuksissa vahvistettiin, että naisena syntynyt hakija oli sukupuoli-identiteetiltään transsukupuolinen. Pakolaisaseman tunnustamisen jälkeen valittajan sukupuoli merkittiin turvapaikkarekisteriin naiseksi.

- 3 Fővárosi Törvényszék toteaa, että turvapaikkarekisteriä käytetään pakolaisiksi tunnustettujen henkilöiden fyysisten tunnistetietojen (kuten sukupuoli) tallentamiseen ja että turvapaikkaviranomainen käsittelee näitä tietoja 25 vuoden ajan tämän aseman tunnustamisen mahdollisesta päättymisestä.
- 4 Valittaja teki vuonna 2022 vastapuolena olevalle viranomaiselle yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklaan perusteella hakemuksen, jossa hän pyysi, että rekisteriin merkitty sukupuoli oikaistaisiin hänen osaltaan mieheksi ja että hänen sukunimensä muutettaisiin. Hän liitti hakemukseensa aiemmin toimittamansa lääkärintodistukset. Vastapuoli hylkäsi hakemuksen 11.10.2022 tekemällään päätöksellä. Päätöksen perustelujen mukaan hakija ei ollut osoittanut, että hänelle on tehty sukupuolenkorjaus, ja liitteenä olevat asiakirjat osoittivat ainoastaan transsukupuolisuuden, eivät sitä, että sukupuoli olisi vaihtunut.
- 5 Valittaja on valituksessaan vaatinut, että Fővárosi Törvényszék kumoaa kyseisen päätöksen. Hän väittää, että transsukupuolisuus tarkoittaa määritelmän mukaan sukupuolen vaihtumista ja liitteenä oleva lääketieteellinen aineisto osoittaa sukupuolenvaihdon hänen osaltaan. Valittaja on viitannut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön, erityisesti tuomioihin A.P., Garçon ja Nicot v. Ranska (79885/12, 52471/13, 52596/13) ja S.V. v. Italia (55216/08) ja esittänyt, että sukupuolenkorjaus on tarpeeton. Hän korostaa kokevansa itsensä mieheksi ja että lääkärintodistusten mukaan hän on ulkonäöltään maskuliininen, ja niistä käy diagnoosina ilmi transsukupuolisuutta koskeva BNO-koodi (F6400).
- 6 Vastapuoli on vaatinut valituksen hylkäämistä, koska sen mukaan valittaja ei ole esittänyt minkäänlaista virallisasikirjaa tai lääkärintodistusta, joka osoittaisi sukupuolenvaihdon.

Ennakkoratkaisupyynnön perusteet ja asianosaisten lausumat

- 7 Fővárosi Törvényszék katsoo, että asian ratkaiseminen edellyttää yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklan tulkintaa.
- 8 Valittajan mukaan hänelle olisi annettava mahdollisuus saada tiedot oikaistuksi. Tällaisessa menettelyssä ei henkilöiltä, jotka ovat tehneet yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklan mukaisen hakemuksen voida hänen mukaansa edellyttää kohtuuttoman laajaa näyttöä, eikä etenkin näyttöä sukupuolenkorjaukseen tähtäävistä hoitotoimenpiteistä. Tällaista vaatimusta on pidettävä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön vastaisena ja se olisi ristiriidassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 1 artiklan (ihmisarvo), 3 artiklan (oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen) ja 7 artiklan (yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen) kanssa, eikä se olisi perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa vahvistetun perusoikeuksien suojan vastaavuutta koskevan periaatteen mukainen.

Hän on korostanut, että monissa jäsenvaltioissa (Ruotsi, Tanska, Malta, Irlanti, Belgia, Kreikka ja Portugali) sukupuoli-identiteetin oikeudellinen vahvistaminen perustetaan transsukupuolisen henkilön antamaan selvitykseen.

- 9 Vastapuolen mukaan valittaja ei ole noudattanut täysimääräisesti vaatimusta täydentää hakemuksensa puutteita, koska hän ei ole toimittanut minkäänlaista virallisiasiakirjaa tai lääkärinlausuntoa, joka osoittaisi sukupuolenvaihdoksen.

Asian kannalta merkitykselliset oikeussäännöt

- 10 Yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artikla

”Rekisteröidyllä on oikeus vaatia, että rekisterinpitäjä oikaisee ilman aiheetonta viivytystä rekisteröityä koskevat epätarkat ja virheelliset henkilötiedot. Ottaen huomioon tarkoitukset, joihin tietoja käsiteltiin, rekisteröidyllä on oikeus saada puutteelliset henkilötiedot täydennettyä, muun muassa toimittamalla lisäselvitys.”

- 11 Turvapaikaoikeudesta vuonna 2007 annetun lain nro LXXX (turvapaikkalaki) 81 §:

”Turvapaikkaviranomainen käsittelee turvapaikkarekisterissä pakolaisen, suojelua saavan ja henkilön, jolle on myönnetty maahanpääsy (befogadott), väliaikaista suojelua saavan (menedékes), kansainvälistä suojelua hakevan ja Dublin-menettelyn piiriin kuuluvan henkilön (jäljempänä yhdessä: tämän lain soveltamisalaan kuuluvat henkilöt) henkilötiedot, heidän asuinpaikkaansa ja niihin etuuksiin ja tukiin liittyvät tiedot, joihin heillä on oikeus, sekä niihin mahdollisesti tehdyt muutokset

- a) pakolaisaseman, toissijaisen suojeluaseman, väliaikaista suojelua ja maahan päästetyn henkilön aseman ja sen vahvistamiseksi, että tällaiset henkilöt saavat asemaansa perustuvat oikeudet,
- b) tässä laissa ja muussa lainsäädännössä säädettyjä etuuksia ja tukia koskevien oikeuksien turvaamiseksi,
- c) [tällaisten henkilöiden] tunnistamiseksi,
- d) rinnakkaisten menettelyjen estämiseksi, ja
- e) sen selvittämiseksi, onko hakemuksia jätetty useita kertoja.”

- 12 Turvapaikkalain 82 §:n f kohta:

”Tässä luvussa fyysisillä tunnistetiedoilla tarkoitetaan seuraavia tämän lain soveltamisalaan kuuluvan henkilön tietoja:

[–]

f) sukupuoli;”

13 Turvapaikkalain 83 §:n 1 momentin a kohta:

Turvapaikkarekisteriin merkitään seuraavat tämän lain soveltamisalaan kuuluvan henkilön tiedot:

a) fyysiset tunnistetiedot.”

14 Turvapaikkalain 83/A §:n 5 momentti:

”Turvapaikkaviranomainen on velvollinen viran puolesta poistamaan pitämästään rekisteristä siihen otetun lainvastaisen merkinnän, oikaistamaan virheellisen merkinnän tai lisäämään siihen jätetyn merkinnän.”

Ennakkoratkaisukysymysten esittämisen perusteet

15 Ennakkoratkaisumenettely on edellä todettu huomioon ottaen tarpeen sen selvittämiseksi, minkä edellytysten täytyessä rekisteröidylle myönnetään yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklan mukainen oikeus saada oikaistuksi hänen sukupuolestaan rekisteriin tehty merkintä.

16 Unionin tuomioistuimelle esitetyt kysymykset ovat merkityksellisiä siitä syystä, että vaikka näitä seikkoja koskevassa Unkarin lainsäädännössä – turvapaikkalaissa – on yleiset säännökset rekisteritiedoissa tapahtuvien muutosten käsittelystä ja virheellisten merkintöjen oikaisemisesta, siinä ei kuitenkaan säädetä tällaisessa konkreettisessa tilanteessa esiin tulleista sukupuolenvaihdoksen ja siitä johtuvaan nimenmuutoksen yhteydessä sovellettavista menettelystä ja edellytyksistä. Alkotmánybíróság [(perustuslakituomioistuin, Unkari)] on 27.6.2018 antamassaan päätöksessä nro 6/2018 (27.VI.) AB todennut, että sitä, ettei lainsäätäjät ole sääätänyt Unkarissa laillisesti oleskelevien muiden kuin Unkarin kansalaisten sukupuolenvaihdosta ja nimenmuutosta koskevasta menettelystä, vaikka tämä mahdollisuus on Unkarin kansalaisilla, on katsottava Unkarin perustuslain II §:n (ihmisarvon loukkaamattomuus) ja XV §:n 2 momentin (syrjinnän kieltäminen) laiminlyöntinä perustuslain vastaiseksi. Perustuslakituomioistuin kehotti Országgyűlésiä (Unkarin parlamentti) huolehtimaan lainsäädäntötehtävästään viimeistään 31.12.2018 mennessä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on 16.7.2020 antamassaan tuomiossa asiassa Rana v. Unkari (40888/17) myös todennut, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaa oli rikottu, koska Unkari ei ollut myöntänyt pakolaisaseman saaneelle mahdollisuutta osallistua oikeudelliseen sukupuolen vahvistamismenettelyyn. Edellä mainituista tuomioistuinratkaisuista huolimatta Unkarin lainsäädännössä ei vielä ole näiden menettelyjen toimittamisen edellyttämiä säännöksiä.

17 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin huomauttaa lisäksi, että perustuslakituomioistuimen edellä mainitun päätöksen antamisen jälkeen mahdollisuutta sukupuolenvaihdoksen oikeudelliseen vahvistamiseen ei enää ole

myöskään Unkarin kansalaisilla, minkä vuoksi sillä ei ole mahdollisuutta täyttää tätä lainaukkoa soveltamalla analogian perusteella säännöksiä, joita sovellettaisiin Unkarin kansalaisiin. Valittaja on myös itse havainnut Unkarin lainsäädännön puutteet ja perustanut tämän vuoksi vaatimuksensa suoraan yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklaan.

- 18 Pääasian ratkaiseminen edellyttää edellä esitetty huomioon ottaen sen selvittämistä, onko vastapuolella yleisen tietosuoja-asetuksen 16 artiklan eli tällaisen suoraan sovellettavan unionin oikeussäännön perusteella velvollisuus oikaista rekisteriin merkitsemänsä sukupuolta koskevat tiedot, ja jos on, millaisten todisteiden esittämistä tämän perusteeksi oikaisua pyytäneeltä voidaan vaatia.

[– –]

[– –][kansallisia prosessioikeudellisia toteamuksia]

Budapest, 29.3.2023.

[– –]

[– –] [allekirjoitukset]